

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമാസമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ കിഷ്കിന്ധാകാണ്ഡേ

॥ ത്രയോവിംശഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

|| ത്രയോവിംശഃ സർഗഃ ||

താരായാ വിലാപഃ

തതഃ സമുപജിഘ്രന്തി
കപിരാജസ്യ തൻമുഖം |
പതിം ലോകശ്രുതാ താരാ
മൃതം വചനമബ്രവീത് || 4.23.1 ||

ശേഷേ ത്വം വിഷമേ ദുഃഖ -
മകൃത്യാ വചനം മമ |
ഉപലോപചിതേ വീര
സുദുഃഖേ വസുധാതലേ || 4.23.2 ||

മത്തഃ പ്രിയതരാ നൂനം
വാനരേന്ദ്ര മഹീ തവ |
ശേഷേ ഹി താം പരിഷ്ഠ്യാ
മാം ച ന പ്രതിഭാഷസേ || 4.23.3 ||

സുഗ്രീവസ്യ വശം പ്രാപ്തോ
വിധിരേഷ ഭവത്യഹോ |
സുഗ്രീവ ഏവ വിക്രാന്തോ
വീര സാഹസികപ്രിയ || 4.23.4 ||

ഋക്ഷവാൻരമുഖ്യാസ്ത്യാം
 ബലിനം പര്യുപാസതേ |
 തേഷാം വിലപിതം കൃച്ഛ -
 മംഗദസ്യ ച ശോചതഃ || 4.23.5 ||

മമ ചേമാ ഗിരഃ ശ്രുത്യാ
 കിം ത്വം ന പ്രതിബുധ്യസേ |
 ഇദം തദ് വീരശയനം
 തത്ര ശേഷേ ഹതോ യുധി || 4.23.6 ||

ശായിതാ നിഹതാ യത്ര
 ത്യയൈവ രിപവഃ പുരാ |
 വിശുദ്ധസത്താഭിജന
 പ്രിയയുദ്ധ മമ പ്രിയ || 4.23.7 ||

മാമനാമാം വിഹായൈകാം
 ഗതസ്ത്വമസി മാനദ |
 ശൂരായ ന പ്രദാതവ്യാ
 കന്യാ ഖലു വിപശ്ചിതാ || 4.23.8 ||

ശൂരഭാർയാം ഹതാം പശ്യ
 സദ്യോ മാം വിധവാം കൃതാം |
 അവദഗ്നശ്ച മേ മാനോ
 ദഗ്നാ മേ ശാശ്വതീ ഗതിഃ || 4.23.9 ||

അഗായേ ച നിമഗ്നാസ്തി
 വിപുലേ ശോകസാഗരേ |
 അശ്ശസാരമയം നൂന -
 മിദം മേ ഹൃദയം ദൃഢം || 4.23.10 ||

ഭർതാരം നിഹതം ദൃഷ്ട്വാ
 യന്നാദ്യ ശതധാ കൃതം |
 സുഹൃദ്യൈവ ച ഭർതാ ച
 പ്രകൃത്യാ ച മമ പ്രിയഃ ||4.23.11 ||

പ്രഹാരേ ച പരാക്രാന്തഃ
 ശൂരഃ പഞ്ചത്വമാഗതഃ |
 പതിഹീനാ തു യാ നാരി
 കാമം ഭവതു പുത്രിണീ ||4.23.12 ||

ധനധാന്യസമൃദ്ധാപി
 വിധവേത്യുച്യതേ ജ്ഞൈഃ |
 സ്വഗാത്രപ്രഭവേ വീര
 ശേഷേ രുധിരമണ്ഡലേ ||4.23.13 ||

കൃമിരാഗപരിസ്തോമേ
 സ്വകീയേ ശയനേ യഥാ |
 രേണുശോണിതസംവീതം
 ഗാത്രം തവ സമന്തതഃ ||4.23.14 ||

പരിരണ്ണും ന ശക്നോമി
 ഭുജാഭ്യാം പ്ലവഗർഷഭ |
 കൃതകൃത്യോദ്യദ്യ സുഗ്രീവോ
 വൈര്യേസ്തിന്നതിദാരുണേ ||4.23.15 ||

യസ്യ രാമവിമുക്തേന
 ഹൃതമേകേഷുണാ ഭയം |
 ശരേണ ഹൃദി ലഗ്നേന
 ഗാത്രസംസ്തർശനേ തവ ||4.23.16 ||

വാർയാമി ത്യാം നിരീക്ഷന്തി
 ത്വയി പഞ്ചത്യാഗതേ |
 ഉദ്ബന്ധർഹ ശരം നീല -
 സ്തസ്യ ഗാത്രഗതം തദാ ||4.23.17 ||

ഗിരിഗഹ്വരസംലീനം
 ദീപ്തമാശീവിഷം യഥാ |
 തസ്യ നിഷ്കൃഷ്ടമാണസ്യ
 ബാണസ്യാപി ബഭൗ ദ്യുതിഃ ||4.23.18 ||

അസ്തമസ്തകസംരുദ്ധ -
 രശ്മേർദിനകരാദിവ |
 പേതുഃ ക്ഷതജയാരാസ്തു
 വ്രണേദ്യസ്തസ്യ സർവശഃ ||4.23.19 ||

താമ്രഗൈരികസമ്പൃക്താ
 ധാരാ ഇവ ധരാധരാത് |
 അവകീർണം വിമാർജന്തി
 ദർതാരം രണരേണുനാ ||4.23.20 ||

അസ്രൈർനയനജൈഃ ശൂരം
 സിഷേചാന്ദ്രസമാഹതം |
 രുധിരോക്ഷിതസർവാംഗം
 ദൃഷ്ട്യാ വിനിഹതം പതിം ||4.23.21 ||

ഉവാച താരാ പിംഗാക്ഷം
 പുത്രമംഗദമംഗനാ |
 അവസ്ഥാം പശ്ചിമാം പശ്യ
 പിതൂഃ പുത്ര സുദാരുണാം ||4.23.22 ||

സമ്പ്രസക്തസ്യ വൈരസ്യ
 ഗതോന്തഃ പാപകർമണാ |
 ബാലസൂര്യോജ്ജ്വലതനും
 പ്രയാതം യമസാദനം || 4.23.23 ||

അഭിവാദയ രാജാനം
 പിതരം പുത്ര മാനദം |
 ഏവമുകൃതഃ സമുത്ഥായ
 ജഗ്രാഹ ചരണൗ പിതൃഃ || 4.23.24 ||

ഭുജാഭ്യാം പീനവൃത്താഭ്യാ -
 മംഗഭ്യാഹമിതി ബ്രൂവൻ |
 അഭിവാദയമാനം ത്യാ -
 മംഗദം ത്യാ യഥാ പുരാ || 4.23.25 ||

ദീർഘായുർഭവ പുത്രേതി
 കിമർഥം നാഭിദാഷസേ |
 അഹം പുത്രസഹായാ ത്യാ -
 മൂപാസേ ഗതചേതനം |
 സിംഹേന പാതിതം സഭ്യാ
 ഗൗഃ സവത്സേവ ഗോവൃഷം || 4.23.26 ||

ഇഷ്ട്യാ സംഗ്രാമയജ്ഞൈന
 രാമപ്രഹരണാഭസാ |
 തസ്മിന്നവഭൃഥേ സ്താതഃ
 കഥം പത്യാ മയാ വിനാ || 4.23.27 ||

യാ ദത്താ ദേവരാജേന
 തവ തുഷ്ടേന സംയുഗേ |

ശാതകൗണ്ടീം പ്രിയാം മാലാം
താം തേ പശ്യാമി നേഹ കിം || 4.23.28 ||

രാജ്യശ്രീർന ജഹാതി ത്യാം
ഗതാസുമപി മാനദ |
സൂർയസ്യാവർതമാനസ്യ
ശൈലരാജമിവ പ്രഭാ || 4.23.29 ||

ന മേ വചഃ പഥ്യമിദം ത്വയാ കൃതം
ന ചാസ്മി ശക്താ ഹി നിവാരണേ തവ |
ഹതാ സപുത്രാസ്മി ഹതേന സംയുഗേ
സഹ ത്വയാ ശ്രീർവിജഹാതി മാമപി || 4.23.30 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
കിഷ്കിന്ധാകാണ്ഡേ ത്രയോവിംശഃ സർഗഃ ||